

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

A Magyar Helsinki Bizottság javaslatai a 2013. évi ... törvény az egyes migrációs, illetve menekültügyi tárgyú és más törvények jogharmonizációs célú módosításáról szóló tervezethez

A Magyar Helsinki Bizottság 2013. április 4-én az esti órákban kapta meg véleményezésre az egyes migrációs, illetve menekültügyi tárgyú és más törvények jogharmonizációs célú módosításáról szóló tervezetet (a továbbiakban Tervezet), azzal, hogy 2013. április 11-én a munkaidő végéig jutassa el észrevételeit a Minisztériumnak. A Tervezet terjedelmes, mind ágazati részletszabályokat, mind átfogó koncepcionális kérdéseket is tartalmaz, amelyek közül a rendelkezésünkre álló időre is tekintettel a Helsinki Bizottság mandátumához legszorosabban köthető szempontokra vonatkozóan kívánunk javaslatokat és észrevételeket tenni. Álláspontunk szerint a rendelkezésre álló öt munkanap nem elégséges a jogszabályok előkészítésében való társadalmi részvételtől szóló 2010. évi CXXXI. törvény szerinti érdemi véleményezésre, ezért javasoljuk, hogy a jövőben legalább tíz munkanapos határidővel bocsássák a jogszabály-tervezeteket társadalmi egyeztetésre.

A Helsinki Bizottság álláspontja szerint rendkívül sajnálatos, hogy a Belügyminisztériumban a Tervezet szövegezésével egyidejűleg zajló migrációs stratégia alkotása és a civil szervezetekkel történt egyeztetés eredményei semmilyen formában nem jelennek meg a szövegben.

A törvényi szintű szabályozás mellett kiemelt jelentősége van a fogvatartási rezsimek részleteiben szabályozó végrehajtási rendeletnek, ezért a Helsinki Bizottság ezúton jelzi, hogy kész észrevételeivel és szabályozási javaslataival részt venni a végrehajtási rendeletek megalkotásában.

Főbb észrevételek és javaslatok

1. A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény módosítása kapcsán

A Tervezet 9.§-hoz

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény 35. § (1) bekezdés *b)* pontja helyébe lépő rendelkezést javasoljuk kiterjeszteni a menekült jogállású külföldiek mellett az oltalmazotti védelemben részesült külföldiekre. Ennek oka a két védelmi státuszhoz kapcsolódó jogosultságok egységesítésére irányuló Európai Unió törekvése, valamint a Tervezet részletes indokolásában is hivatkozott elv, a **„gyermek mindenképp felett álló érdeke**, amelyet a legjobban az szolgál, ha a gyermek szülei nemzeti letelepedését követően azonnal, várakozási idő nélkül nemzeti letelepedési engedélyt kap. Álláspontunk szerint indokolatlan a menekült, illetve oltalmazotti jogállású családok közötti különbségtétel.

Javasoljuk a 9. § (1) bekezdés *b)* és (2) bekezdés *g)* pontjának kiegészítését az alábbiak szerint:

„*b)* a kérelem benyújtását közvetlenül megelőzően legalább egy éve eltartott felmenőként családi életközösségben él bevándorolt, letelepedett, illetve menekültként, oltalmazottként elismert harmadik országbeli állampolgárral;”

„*g)* bevándorolt, letelepedett, illetve menekültként, oltalmazottként elismert harmadik országbeli állampolgár kiskorú gyermeke.”

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

2. A menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény módosítása kapcsán

23.§

A menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény 2. §-nak kiegészítése kapcsán a Helsinki Bizottság javasolja a jogalkotónak a Tervezet pontosítását a tekintetben, hogy a rendelkezésre állást biztosító intézkedések részletszabályait is garanciális jelleggel tartalmazza a Tervezet szövege. Fontos hangsúlyozni, hogy a pénzügyi letét biztosításának körülményeit is rögzíteni kell:

- mely személyek nyújthatják,
- mely körülmények figyelembe vételével határozza meg összegét a hatóság,
- a letét elvesztésének és visszaadásának körülményei,
- a letét visszajár a kérelmezőnek, ha eleget tesz a menekültügyi eljárás során a rendelkezésre állási kötelezettségének,
- a letét feltételrendszeréről való tájékoztatás pontos szabályozása, a hatóság tájékoztatási kötelezettségének meghatározása.

24.§

Javasoljuk, hogy a tervezet 24.§-a igazodjon a 2011. évi CLXXV. törvényben használt fogalmakhoz, annak érdekében, hogy a kérelmezők a menekülteket segítő civil szervezetek lehető legszélesebb körével vehessék fel a kapcsolatot, ne kizárólag az egyesületi formában bejegyzett szervezetekkel, hanem például alapítványokkal is.

Javasoljuk a 24. § kiegészítését az alábbiak szerint:

„d) a menekültügyi eljárás időtartama alatt az Egyesült Nemzetek Szervezete Menekültügyi Főbiztosságával, illetve más nemzetközi szervezettel és a menedékkérők számára segítséget nyújtó civil szervezetekkel való kapcsolat felvételére és fenntartására.”

27.§

A jogbiztonság követelményének érvényesülése és garanciális szempontból javasoljuk, hogy annak a körülménynek a vizsgálatára és megállapítására, hogy a kérelmező rendelkezett-e a befogadás anyagi feltételeinek fedezetével, a jogalkotó dolgozzon ki pontos eljárásrendet, és szigorúan szabályozza a vizsgálandó feltételek körét, megelőzve az esetleges visszaéléseket és a nem egységes joggyakorlatot.

31.§

A menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvényt (a továbbiakban Met.) kiegészítő 31/A-31/F. § és az azt megelőző alcím teremti meg a menekültügyi őrizet jogalapját. A Magyar Helsinki Bizottság álláspontja szerint a közösségi jog migrációs területen gyakran előforduló minimumszabályozási jellege, illetve az irányelvi rendelkezéstől kedvezőbb irányba való eltérést megengedő szabályai alapján az előterjesztőnek lehetősége lenne arra, hogy ne a legkorlátozóbb megoldásokat válassza a jövőbeli magyar szabályozás kialakítása során. Annak ellenére, hogy a Befogadási Irányelv átdolgozása valószínűleg megteremti a menekültügyi őrizetre vonatkozó uniós szabályokat fontosnak tartjuk leszögezni, hogy a jogalkotás jelenlegi iránya indokolatlan jogkorlátozásra és a fogvatartás természetéből fakadóan újabb jogsértésekre és visszaélésekre ad lehetőséget. A Magyar Helsinki Bizottság álláspontja szerint a menedékkérők őrizetének bevezetése látszatszerű megoldás a migrációs szakterületen

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

észlelhető anomáliák kezelésére, valamint az Európai Bizottság, az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága és más szervezetek által megfogalmazott kritikákra.

A fogvatartás körülményeit érintően különösen fontosak a körülményeket pontosan rögzítő végrehajtási szabályok, amelyek ismerete nélkül jelenleg lehetetlen felmérni, hogy ténylegesen mi várható a menekültügyi őrizet során, pontosan milyen körülmények között, milyen fogvatartási rezsim hatálya alatt lesznek az őrizeteselek. Felhívjuk a jogalkotó figyelmét az idegenrendészeti őrizetben tapasztalt anomáliákra, amelyek megelőzése a jogalkotó és a jogalkalmazó kiemelt felelőssége a menekültügyi őrizet jogintézményének megalkotásakor. A Helsinki Bizottság több civil szervezettel együtt részt vett 2011-ben az Országos Rendőr-főkapitányság által összehívott munkacsoportban, amelynek célja az őrzött szálláson tapasztalt rendőri és fegyveres biztonsági őri (FBÖ) bántalmazások, a megszorított rendkívüli események hátterének feltárása volt.

A Helsinki Bizottsághoz, az IOM-hez és az UNHCR-hoz forduló panaszosok elmondása alapján világossá vált, hogy **rendszerszintű a probléma és az emberek őrzésére kifejezetten nem kiképzett, civil biztonsági őrök alkalmazásával jelentősen romlott az őrzés szakmai színvonala.** Álláspontunk szerint az interkulturális kompetenciákkal, idegennyelvi-ismeretekkel nem rendelkező fegyveres biztonsági őrök **alkalmatlanok az emberi méltóságot és a kínzás abszolút tilalmát tiszteletben maradéktalanul tartó fogvatartási rezsim működtetésére.** A Tervezetből nem tűnik ki, hogy a fegyveres biztonsági őrök pontosan milyen feladatokat fognak ellátni a menekültügyi őrizetben, ezért félok, hogy a gyakran súlyosan traumatizált, rendkívül rossz állapotban lévő menedékkérők további megpróbáltatások elé néznek, nem pusztán a fogvatartás ténye, de a szakszerűtlen őrzés miatt is.

A Helsinki Bizottság álláspontja szerint a menekültügyi őrizet szabályozása során a jogalkotónak kifejezetten arra kell törekednie, hogy az uniós jogszabályokban lefektetett alapelvek megfelelően érvényre jussanak a jogalkalmazás során, különös tekintettel a **fokozatosság és az egyéniesítés** követelményeire. A fokozatosság követelményéből fakadóan (Befogadási Irányelv 8. cikk 2. pont) az Irányelv átdolgozása során bevezetett őrizet elrendelése előtt kötelesek a hatóságok megvizsgálni, hogy más, a személyi szabadságot kevésbé korlátozó intézkedések alkalmazásával is biztosítható-e a menedékkérő jelenléte az eljárás során, vagyis ha van arra alkalmas alternatív intézkedés, akkor az őrizet elrendelése nem tekinthető szükségesnek és indokoltnak.

Azzal, hogy a Tervezetben a menekültügyi őrizetet a 2007. évi II. törvényben szabályozott idegenrendészeti őrizethez nagymértékben hasonló módon és igen részletesen szabályozza a jogalkotó, míg az őrizet alternatíváit meglehetősen elnagyoltan és szükséztlenül rendezzi, azt az érzetet erősíti, hogy az alternatívák csupán az uniós jogharmonizációs kötelezettségből és nem azok majdani alkalmazásának megfontolásával kerültek bele a Tervezetbe. Szükségesnek tartjuk, hogy az őrizet valódi alternatíváit is oly részletességgel rögzítse a jogszabály, amely megkönnyíti a jogalkalmazó számára azok alkalmazását a gyakorlatban.

A menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvényt (a továbbiakban Met.) kiegészítő 31/A-31/F. § és az azt megelőző alcím vonatkozásában szeretnénk felhívni a jogalkotó figyelmét a Befogadási Irányelv 2008/0244 (COD) számú átdolgozásának 10. cikk 1. pontjában támasztott feltételre, amely megköveteli a menedékkérők elkülönítését az egyéb, adminisztratív (idegenrendészeti) őrizetben lévő külföldiektől. Ez a Tervezet jelenlegi állapota szerint a Met. 31/A.§ (1) bekezdésében nem válik el kellő mértékben, ezért javasoljuk az uniós jognak való megfelelés érdekében ezt világosan rögzíteni a 31/A.§-ban.

A menekültügyi őrizet elrendelésének 31/A.§ (1) bekezdés a) pontjában foglalt feltételének szabályozásakor fontosnak tartjuk hangsúlyozni, hogy a rendelkezés csak abban az esetben felel meg a jogbiztonság követelményének, ha a személyi szabadság súlyos korlátozásával is járó intézkedés elrendelésének feltételeit a jogalkotó a lehető legvilágosabban szabályozza. Menedékkérők esetén a személyazonosság tisztázása aggályos lehet, lévén az első eljárásban a menekültügyi hatóság nem léphet kapcsolatba a kérelmező származási

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

országának hatóságaival, így a személyazonosság megállapítása – a kérelmezőnek fel nem róható okból – komoly nehézségekbe ütközhet. Ennek azonban nem lehet az a következménye, hogy szükségtelenül és aránytalanul korlátozzák a kérelmező személyi szabadságát. Javasoljuk, hogy **a jogalkotó pontos rendelkezésekben szabályozza a 31/A.§ (1) bekezdés a) pontjában foglalt feltétel alkalmazásának módját.**

A 31/A.§ (1) bekezdés c) pontjának alkalmazásához álláspontunk szerint szükséges, hogy beépüljön a jogszabályba a jogalkalmazó azon kötelezettsége, hogy meggyőződjön arról, hogy a kérelmező a menekültügyi eljárás lefolytatását megghiúsítja vagy késlelteti, nem elégséges a jogbiztonság követelményének érvényesülése szempontjából az „alapos okkal feltehető” kitétel, mert nem tartalmazza a mérlegelés és a vizsgálat kötelező szempontjait. Javasoljuk, hogy ezt külön rendelkezésben szabályozza a jogalkotó, például úgy, hogy akkor teszi lehetővé az őrizet elrendelését, ha már bebizonyosodott, hogy a kérelmező kivonta magát az eljárás alól vagy megkísérelte azt megghiúsítani.

A menekültügyi őrizet bírósági meghosszabbításának a 31/A. § (7) bekezdésében rögzített **60 napos maximuma** álláspontunk szerint **nem felel meg Befogadási Irányelv átdolgozásának 9. cikk (1) szerinti feltételének**, amely előírja, hogy a menedékkérők őrizete a **lehető legrövidebb ideig** kell, hogy tartson és csak addig, amíg a 8. cikk (3) szerinti feltételek fennállnak. A 60 napos időtartam ugyanis már önmagában is túl hosszú, különös tekintettel arra, hogy az idegenrendészeti őrizet bírósági meghosszabbítására 30 naponként kerül sor. Álláspontunk szerint semmi sem indokolja, hogy a menedékjogi őrizetben kétszer olyan hosszú időtartam teljen el az őrizet felülvizsgálatakor, mint az idegenrendészeti őrizet során, ahol 30 naponta kerül sor felülvizsgálatra. A rendszeres felülvizsgálati időtartam hosszúságát nem indokolhatják olyan, a jogszabály jelenlegi tervezetében egyébként meg sem jelenő szempontok, mint az emberséges, „laza” fogvatartási rezsim.

A Helsinki Bizottság felhívja a jogalkotó figyelmét az Emberi Jogok Európai Bíróságának következetes gyakorlatára, amely szerint **minden fogvatartottnak biztosítani kell azt az alapvető emberi jogot, hogy a fogvatartás jogalapjára vonatkozóan élhessen jogorvoslattal.**¹ Nem felel meg a Tervezet jelenlegi szövege az Emberi Jogok Európai Egyezménye 5. cikkének, mert nem teszi világosan lehetővé a fogvatartott menedékkérő számára, hogy **saját jogon mind az őrizet jogalapja, mind a szabadítás tekintetében korlátozás nélkül a bírósághoz fordulhasson**, ezért javasoljuk ennek egyértelmű rögzítését a jogszabályban.

Ahogy az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága is hangsúlyozza a fogvatartás alternatíváiról szóló 2012-es iránymutatásában, az őrizet elleni jogorvoslat során meg kell teremteni annak lehetőségét, hogy a felülvizsgálatról határozó bíróság elrendelhesse a külföldi szabadon bocsátását. A Helsinki Bizottság szerint súlyosan aggályos, hogy a Tervezet nem rögzíti a bíróság ezen jogosítványát, ezért javasoljuk, hogy a menekültügyi őrizet bírósági felülvizsgálatánál explicit kerüljön be a törvénybe a bíróság kifejezett joga arra, hogy rendelkezhet a külföldi szabadításáról.² A strasbourgi székhelyű Emberi Jogok Európai Bírósága az Egyezmény 5. cikkének értelmezése körében világosan leszögezte, hogy lehetővé kell tenni, hogy a bírónak joga legyen a fogvatartott szabadítására.³

A 31/D.§ (3) bekezdésében foglalt, a **különleges bánásmódot igénylő személyek elhelyezésére** vonatkozó feltétel **nem felel meg a Befogadási Irányelv átdolgozásának 11. cikkében foglalt kritériumoknak**, ezért javasoljuk, hogy a jogalkotó vegye át az irányelv alábbi rendelkezéseit, amelyek szigorúbb feltételeket támasztanak.

¹ Garabayev v. Russia, 38411/02, 2007. június 7.

² UNHCR Detention Guidelines Guidelines on the Applicable Criteria and Standards relating to the Detention of Asylum-Seekers and Alternatives to Detention, 27. oldal, elérhető: <http://www.unhcr.org/refworld/docid/503489533b8.html>

³ The “court” must have the power to order release if it finds that the detention is unlawful; a mere power of recommendation is insufficient (*Benjamin and Wilson v. the United Kingdom*, §§ 33 and 34), http://www.echr.coe.int/NR/rdonlyres/45CE4A15-7110-494E-8899-AC824132C136/0/POINTS_CLES_Article_5_EN.pdf

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

A fentiekkel összhangban **javasoljuk, hogy a menekültügyi őrizet elrendelésének feltételei között kerüljön rögzítésre az átdolgozott Irányelv 11. cikk 5. pontjában foglalt feltétel**, vagyis az egészség, illetve szellemi egészségromlás előzetes vizsgálatának követelménye. Ennek értelmében a sérülékeny, különleges bánásmódot igénylő személyek csak abban az esetben vehetők őrizetbe, ha helyzetük egyéniesített vizsgálata során erre megfelelő képesítéssel rendelkező szakember által megállapítást nyer, hogy egészségük és jólétük nem fog romlani a fogvatartás következtében, ideértve a szellemi egészségüket is.⁴

A 31/F.§ (4) *be*) pontja **súlyosan méltánytalan** azokra a kérelmezőkre, akiket **a menekültügyi őrizet hatálya alatt ismer el a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal menekültként, oltalmazottként, illetve befogadottként**, ezért javasoljuk, hogy a jogalkotó a fenti személyi kört vegye ki a rendelkezés alkalmazási köréből.

Javasoljuk a 31. § vonatkozó rendelkezésének kiegészítését az alábbiak szerint:

„be) a tartására és ellátására fordított költséget, illetve az általa szándékosan okozott kárt megtéríteni. A tartásra és ellátásra fordított költségek megfizetésére nem kötelezhető az, akit a menekültügyi hatóság az őrizet időtartama alatt ismer el menekültként, oltalmazottként, illetve befogadottként.”

Javasoljuk továbbá, hogy az alapvető jogok biztosának AJB 4019/2012. számú 2012. június 25-én kelt, a békéscsabai ideiglenes őrzött szálláson fogvatartott kisgyermekes családok idegenrendészeti őrizetét és ellátását vizsgáló jelentésének megállapításait a migrációs jogszabályok jelen módosításakor vegye figyelembe a jogalkotó és tekintsen el a kisgyermekes családok menekültügyi őrizetét lehetővé tevő rendelkezések kodifikálásától, mert azok sértik az Európai Emberi Jogok Egyezményének, valamint a Gyermekek jogi Egyezményének rendelkezéseit.

40.§

A menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény 62/A. §-sal történő tervezett kiegészítése két súlyos, értelemzavaró félrefordítást is tartalmaz, ezeket az uniós jognak való megfelelés biztosítása érdekében javasoljuk az alábbiak szerint javítani:

„62/A. § (1) Az üldöztetés vagy súlyos sérelem elleni védelmet csak az alábbiak nyújthatják:

a) az állam; vagy

b) az államot vagy az államterület egy jelentős részét ellenőrzésük alatt tartó *pártok* vagy szervezetek, ideértve a nemzetközi szervezeteket is, amennyiben hajlandóak és képesek a (2) bekezdés szerinti védelem nyújtására.

(2) Az üldöztetés vagy súlyos sérelem elleni védelemnek hatékonynak és *tartós* jellegűnek kell lennie. A védelem általában akkor biztosított, ha

a) az (1) bekezdés *a)-b)* pontjában meghatározott szereplők – például az üldöztetésnek, illetve súlyos sérelmet okozónak minősülő cselekmények felderítéséhez, büntetőeljárás útján történő üldözéséhez és szankcionálásához szükséges hatékony jogszabályokkal – megfelelő lépéseket tesznek az üldöztetés, illetve a súlyos sérelem megakadályozása érdekében, valamint

⁴„Persons with special needs shall not be detained unless an individual examination of their situation by a qualified professional certifies that their health, including their mental health, and well-being, will not significantly deteriorate as a result of the detention.

Where persons with special needs are detained Member States shall ensure regular monitoring and adequate support.”

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0815:FIN:EN:PDF>

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

b) a kérelmező a védelemhez hozzáférhet.”

41.§

A menedéjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény 68. § (2) bekezdésének tervezett módosítása – „a keresetlevelet a határozat közlésétől számított nyolc napon belül, a menekültügyi hatóságnál kell benyújtani.” – a Helsinki Bizottság álláspontja szerint súlyosan sérti a kérelmezők hatékony jogorvoslathoz való jogát, és így **ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével**, amely szerint „Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.” A jogorvoslati határidő ilyen drasztikus csökkentése az Alaptörvényen kívül ellentétes az **Emberi Jogok Európai Egyezményének 13. cikkével**, mert a jogorvoslathoz való hozzáférés időbeli lehetőségének számottevő csökkentése mindenképp csökkenti annak hatékonyságát is.

A Met. jelenlegi 68. §-a szerinti **jogorvoslatra nyitva álló határidő 15 napról 7 napra történő csökkentése alkalmatlan az eljárás indokolatlan elhúzódásának megakadályozására**, mert nem érinti a bíróság leterheltségével összefüggő esetleges késedelmeket, mindössze arra szolgál, hogy **jelentősen korlátozza a kérelmezők lehetőségeit** abban, hogy

- a kérelmező valóban **megérthesse a kérelem elutasításának okait** – tapasztalataink szerint ugyanis a határozat szóbeli lefordítása nem teszi lehetővé, hogy a menedékjogi szakismeretekkel a legritkább esetben rendelkező kérelmező összességében és átfogóan átlassa az elutasítás mögött húzódó érveket;
- **megfelelő, ingyenesen elérhető jogi segítséget keressen és kapjon** a számára sérelmes határozat elleni jogorvoslathoz – ilyen rövid határidővel álláspontunk szerint az is kérdéses, hogy az állami jogi segítségnyújtás rendszere képes hatékonyan működni és jogi segítőt biztosítani.

A fenti módosítás különösen sérelmes azon menedékkérőkre nézve, akik a kérelem elutasításáról a menekültügyi őrizet hatálya alatt szereznek tudomást.

A jogorvoslatra nyitva álló határidő 15 napról 7 napra történő csökkentése álláspontunk szerint **sérti az Eljárási Irányelv átdolgozott 46. cikk 4. pontját**, amely **ésszerű jogorvoslati határidők biztosítását írja elő** a tagállamok számára ahhoz, hogy a kérelmező élhessen hatékony jogorvoslathoz való jogával. A tervezett módosítással a közös európai menekültügyi rendszeren belül Magyarországon kirívóan rövid határidő állna a menedékkérők rendelkezésére ahhoz, hogy bírósági jogorvoslatért folyamodjanak, összehasonlításképp az érdemi határozat elleni jogorvoslatra nyitva álló határidő az egyes uniós tagállamokban (illetve az uniós menekültügyi *acquis*-t alkalmazó államokban):

- Spanyolországban **két hónap**, Görögországban **60 nap**;
- Olaszországban, Szlovákiában, Lengyelországban, Svájcban **30 nap**, illetve Franciaországban és Luxemburgban **egy hónap**;
- Svédországban, Norvégiában **21 nap**, illetve **három hét**;
- Írországban és Portugáliában **15 nap**, míg Németországban **két hét**.

44.§

A menedéjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény 92. §-nak módosításakor javasoljuk, hogy a jogbiztonság követelményének maradéktalan érvényesülésére tekintettel menekültügyi őrizetet a módosítással érintett rendelkezések 2013. július 1-i hatályba lépése után indult menekültügyi eljárásokban lehessen elrendelni. Ez megelőzné, hogy a folyamatban lévő menekültügyekkel érintett kérelmezők fogvatartása rendkívüli feszültséget váltson ki a módosítással érintett személyi körben.

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

3. Egyes további törvények módosítása kapcsán

52.§

A Tervezet módosítja a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény egyes rendelkezéseit és a nemzetközi védelemben részesülő külföldiek integrációját integrációs szerződés útján kívánja biztosítani. A menekült vagy oltalmazott társadalmi beilleszkedésének elősegítését szabályozó fejezettel összefüggésben az alábbi javaslatokat tesszük.

Az integrációs szerződés felfüggesztésének eseteit a jelenleginél pontosabban kell szabályozni ahhoz, hogy megelőzze az integrációs szerződés indokolatlan felfüggesztését, különösen a büntetőeljárás megindulása miatti felfüggesztés esetére. Javasoljuk, hogy a jogalkotó pontos szabályokban rögzítse, hogy mely büntetőeljárások esetén van helye a szerződés felfüggesztésének, e nélkül ugyanis indokolatlanul tág lenne az az esetkör, amelyben lehetőség lenne a szerződés – akár visszaélészerű – felfüggesztésére.

Garanciális szempontból és az ártatlanság vélelmének alkotmányos elvére tekintettel megfontolásra javasoljuk, hogy a büntetőeljárás megindulásánál lenne a bűncselekmény miatti vádemelést, mint a büntetőeljárás egy későbbi pontját vegye alapul az integrációs szerződés felfüggesztéséhez. Javasoljuk, hogy **csak szándékos, súlyos bűncselekmény** – például három évi vagy annál súlyosabb szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény – **miatt, a legalább vádemelésig eljutott büntetőeljárásban legyen mód a szerződés felfüggesztésére.**

A Helsinki Bizottság álláspontja szerint az integrációs szerződés tárgyi körének fenti pontosítása mellett szükséges a szerződés felfüggesztésével érintett személyek körének pontosítása is, különösen akkor, ha az integrációs szerződés kiterjed a menekült vagy oltalmazott büntetőeljárással nem érintett **családtagjára**. További szabályozandó kérdés, hogy az integrációs szerződés hogyan köttetik újra, illetve hogyan alakul a felfüggesztéssel szünetelő hátralévő időtartam a büntetőeljárás során felmentett menekült vagy oltalmazott esetében.

Az integrációt indokolatlanul nehezítő bürokratikus akadályok elkerülése érdekében a Helsinki Bizottság javasolja, hogy ne kelljen újrakötni az integrációs szerződést abban az esetben, ha budapesti lakóhellyel rendelkező menekült vagy oltalmazott más budapesti kerületbe költözik. Ez a gyakorlatban gyakran és könnyen előfordulhat (akár munkavállalási, beiskolázási vagy egyéb lakhatási okokból), így célszerű lenne a Budapest Főváros Kormányhivatal hatáskörébe utalni az itt élő menekültek és oltalmazottak integrációs szerződésének megkötését.

4. A Tervezettel nem érintett jogalkotási kérdésekről

A fentiekén túl a Helsinki Bizottság szorgalmazza, hogy a megnyíló idegenrendészeti és menekültügyi joganyagban ez alkalommal fontolja meg a jogalkotó a Harmtv. 76. § szerinti **hontalansági eljárás** során a **jogszerű tartózkodási feltétel feloldását**, megszüntetve azt a nemzetközi összehasonlításban is kirívó magyar szabályozást, amely mind az ENSZ Menekültügyi Főbizottság, mind az Európai Hontalanügyi Hálózat álláspontja szerint sérti a hontalanok jogállásáról szóló 1954. évi egyezményben foglalt nemzetközi kötelezettségeket.

A Helsinki Bizottság tapasztalatai szerint két további idegenrendészeti, illetve állampolgársági kérdésnek van kiemelkedő jelentősége, amelyek rendezésére most lehetősége van a jogalkotónak. A különböző védelmi státuszok közötti indokolatlan különbségtétel miatt szükséges az oltalmazotti védelemben részesült külföldiek

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

számára lehetővé kell tenni, hogy a menekültekéhez hasonlóan, **kedvezményes feltétekkel** kezdeményezhessék családtagjaik a Harmtv. 19. § szerinti **családi együttélés céljából kiadott tartózkodási engedély** iránti eljárást.

Az oltalmazottak társadalmi beilleszkedése szempontjából kulcsfontosságú a **magyar állampolgárság megszerzésének** a menekültekéhez hasonló rendezése. Az oltalmazott státusz a magyar szabályozás és a gyakorlat tükrében egyáltalán **nem ideiglenesebb jellegű, mint a menekültstátusz**. Az oltalmazotti elismerés általában öt éves tartózkodási jogosultságot jelent, a státusz megújítható, de – hasonlóan a menekültstátuszhoz – bármikor vissza is vonható, amennyiben a hatóság úgy ítéli meg, hogy az alapjául szolgáló körülmények nem állnak fenn.

Bár hivatalos statisztika nem áll rendelkezésünkre, az ENSZ Menekültügyi Főbiztosság Regionális Képviselőtétének tájékoztatása szerint a 2009-es évben **mindössze 30 menekültként elismert személy kapta meg a magyar állampolgárságot**. Ez az adat jól mutatja, hogy még e státuszát tekintve leginkább „privilegizált” csoportból is csak elenyészően kevesen jutnak el a honosításig, így teljesen felesleges további akadályokat gördíteni évente legjobb esetben is csak néhány tucat elismert oltalmazott sikeres társadalmi integrációja és teljes jogú magyar állampolgárrá válása elé (ami a magyar társadalom és kormányzat érdeke is).

Kérjük a fentiek szíves figyelembevételét és a Tervezet módosításának megfontolását javaslatunk alapján.

Budapest, 2013. április 11.

Tisztelettel:

dr. Pardavi Márta
társelnök
Magyar Helsinki Bizottság